

Factors desestabilitzadors i d'influència en el parlamentarisme

Víctor NAUDI i ZAMORA

Els sistemes parlamentaris són els garants de la democràcia, alhora que n'asseguren el funcionament i la defensa dels valors humans .

L'època de la postguerra i sobretot la nova reorganització geopolítica després de la desaparició del bloc comunista centreeuropeu han contribuït notablement a eixamplar els règims democràtics dins el Vell Continent. Aquest canvi ha estat certament impulsat per l'ajuda de les democràcies històricament més assentades, però també perquè els nous sistemes s'han emmirallat en l'exemple de l'èxit econòmic i social dels països més avançats.

Els avenços econòmics i socials i la consecució d'un cert estat del benestar es donen en aquells països que disposen de sistemes democràtics sòlids, amb una representativitat àmplia de la societat per la via parlamentària i on es garanteix cíclicament la participació i l'alternança dels diferents colors polítics.

Avui en dia la nostra societat dona per fet l'assoliment d'un sistema que ha costat segles i segles de patiments.

Arribats aquí ens hem de plantejar si talment hi ha riscos de desestabilització de la democràcia, deixant de banda els conflictes armats. Aquesta reflexió és necessària en un moment en què sembla que la desafecció política va en augment a bona part d'Europa, i a Andorra no ens n'escapem.

Crec que ens trobem en aquests moments davant de dos tipus de riscos que, si bé són incipients, poden tenir afectacions sobre el funcionament democràtic d'alguns països, també el nostre. Uns es poden definir com a factors de desestabilització i els altres, de factors d'influència, que poden acabar generant desestabilització.

La desestabilització pot ser indirecta i sobrevinguda, com en el cas de la darrera crisi econòmica, que juntament amb el procés de globalització mundial ha conduït a la privació dels drets bàsics per a moltes persones i ha accentuat la crisi social. Segons deia Stiglitz, "la creixent divisió entre els posseïdors i els desposseïts ha deixat a una massa creixent en el tercer món immersa en la més gran pobresa, vivint amb menys d'un dòlar al dia... La

globalització genera que la sobirania dels Estats es dilueixi, que les democràcies es debilitin i que finalment governin els poders econòmics que controlen les institucions internacionals, com el Banc Mundial, el Fons Monetari Internacional i l'Organització Mundial del Comerç.”

En un context com aquest moltes de les decisions de la majoria dels governs i les lleis que acaben votant els parlaments respectius són conseqüència de fets externs del país que es veu obligat a adoptar-les.

Aquests tipus de processos, com passa també amb la Unió Europea, generen controvèrsies de pèrdua de sobirania en el si dels mateixos països que en formen part, com a conseqüència sovint d'una manca d'explicació dels mateixos governs, i que juntament amb les crisis humanitàries i les onades migratòries sense solució òptima acaben fent créixer partits populistes però també partits extremistes i xenòfobs, que debiliten els partits elegits democràticament, que ostenten el poder i que no han sabut defensar amb suficient força els seus ideals.

Si afegim en un context com aquest que la desafecció política generada per diverses causes va en augment, la democràcia pateix.

Factors externs com les conseqüències derivades del conflicte sirí han acabat condicionant resultats electorals i formant estranyes aliances governamentals que s'allunyen de la voluntat majoritària del poble. Ho hem vist recentment a Itàlia. Un altre factor determinant de desestabilització és la corrupció, que acaba desgastant aquells que la menystenen. Ho acabem de veure recentment al país veí.

Ens pot afectar aquest fenomen a casa nostra? Crec que no es pot assegurar, però difícilment es poden produir casos de corrupció d'una certa rellevància atesa la dimensió del país i pel funcionament de les seves estructures. El que més ens ha de preocupar, al meu entendre, en tot cas a Andorra són factors més subtils, com ara els sectors d'influència que a la llarga poden acabar desestabilitzant el funcionament d'un país.

Els microestats, per la seva condició, són més vulnerables que els països grans davant els poders oligàrquics, que poden influir sobre el sistema judicial, els mitjans, en les eleccions i sobre els elegits. És important evitar la concentració de poders i garantir l'equilibri de poders. L'estabilitat pressupostària del nostre país depèn en bona part de dos sectors que representen junts quasi la meitat dels ingressos de l'Estat; parlem del sector financer i de la indústria tabaquera.

L'any 2015, malauradament la nota de la Fincen dels Estats Units d'Amèrica va fer trontollar el país a més de posar en evidència la solidesa de la plaça financera i de bona part de l'economia.

Tenim aquí un clar exemple de factor desestabilitzador, que, d'altra banda, continua generant preguntes i que probablement trigaran anys a ser respostes, com el fet de saber si prèviament a l'establiment de la famosa nota hi va haver realment factors d'influència política amb la finalitat d'eliminar un banc del mercat. O si va haver-hi alguna disfunció en els mecanismes de control estatals sobre les activitats bancàries de BPA causada per alguna influència de tipus polític que després provoqués l'establiment de la nota de la Fincen.

Aquí queden les preguntes.

Com he dit abans, el pes dels sectors bancari i tabaquer és extremament important, ja que al

llarg dels anys han contribuït a generar riquesa, però també, i alhora cal dir ho, s'han beneficiat d'una certa sensibilitat legislativa.

No cal dir que més enllà de la minúcia del pes del pressupost estatal davant el pes d'aquests dos sectors dins el PIB anual, aquests sectors tenien un factor d'influència extremament alt dins l'economia de les empreses i de moltes famílies, que en depenien directament.

Per tant és indiscutible que en aquests moments de transformació del model econòmic i especialment de l'assoliment d'un acord d'associació amb Europa, cal ser extremament vigilants per diversificar els sectors econòmics, per evitar concentracions de poder altrament dites monopolis.

Podríem dir que el nostre model era el d'un Estat feble davant uns poders econòmics poderosos per la seva dependència, i ara cal tendir a cercar un equilibri de forces més repartit. Això no vol dir que certs sectors han de limitar-se; tot al contrari, cal defensar la nostra plaça financera i ajudar en la reconversió del sector tabaquer, a més d'ampliar la generació d'altres sectors de l'economia productiva avui dia inexistents.

D'altra banda és necessari reforçar el pes de la representativitat del Consell General i fer extensiva la màxima transparència a totes les institucions per garantir la seguretat jurídica i la confiança dels ciutadans però també dels interlocutors internacionals, polítics i econòmics.

Que quedi clar que amb això no vull dir que el conjunt dels diferents Consellers Generals actuals i anteriors que hi hem estat en responsabilitat no hàgim mancat a les nostres obligacions, tot al contrari. Simplement vull dir que per encarar el futur cal reforçar el rol de la institució.

Deia al principi que com més sòlid i representatiu és el sistema democràtic d'un país més bons són els resultats econòmics i socials, i l'estat del benestar en surt beneficiat.

Per això els progressistes defensem que per millorar la qualitat democràtica i la igualtat entre ciutadans hem de reformar la Llei electoral introduint-hi un sistema de llista única nacional amb vot preferent a les eleccions generals.

Per acabar, no em vull deixar d'exposar un altre tipus de factor d'influència que afecta directament la nostra sobirania, i és la negativa reiterada del grup parlamentari de la majoria que dona suport al Govern, que evadeix el debat en seu parlamentària sobre la despenalització de la interrupció voluntària de l'embaràs en els tres supòsits i que en justifica la negativa per tal d'evitar una crisi institucional. Això obliga a plantejar les preguntes següents:

És realment sobirà el poble andorrà, com diu el títol 1 de la Constitució? Qui ostenta la sobirania andorrana, el poble o els caps d'Estat? Segurament que per respondre aquestes preguntes caldria generar un ampli debat, cosa que espero que tindrem en una altra ocasió.

Em reafirmo, d'altra banda, que per evitar tota forma d'influència en seu parlamentària cal un Consell General reforçat, que sigui àmpliament representatiu de la ciutadania i que sigui elegit del resultat d'unes eleccions amb la màxima participació electoral.

Victor Naudi i Zamora

Arquitecte i Conseller General per Socialdemocràcia i Progrés (SDP)